

Τα περισσότερα από τα μυκηναϊκά αγγεία που έχουν διασωθεί χρονολογούνται στην εποχή ακμής των μυκηναϊκών ανακτόρων. Από το 1400 π.Χ. και εξής η κεραμική τυποποιείται. Είναι η εποχή της περίφημης μυκηναϊκής "Κοινής", κατά τη διάρκεια της οποίας ο μυκηναϊκός πολιτισμός γνώρισε τη μεγαλύτερη συνοχή και ακτινοβολία. Η ομοιομορφία που χαρακτηρίζει όλες τις μορφές τέχνης, και είναι ιδιαίτερα έντονη στην κεραμική, υποδηλώνει ίσως μια σχετική πολιτική ενότητα που θα είχε κέντρο τις Μυκήνες. Τα αγγεία της "Κοινής" ανευρίσκονται σ' όλο τον χώρο που κατοίκησαν ή γνώρισαν με το εμπόριό τους οι Μυκηναίοι. Πολλά από αυτά ήταν κατασκευασμένα στις Μυκήνες, τον σημαντικότερα τόπο παραγωγής, ενώ άλλα προέρχονται από διάφορα τοπικά εργαστήρια. Δεν είναι πάντα εύκολο να ξεχωρίσει κανείς την προέλευση. Μέσα στο γενικό αυτό πλαίσιο ομοιομορφίας, ορισμένες περιοχές διατηρούν την ιδιομορφία τους και μια σχετική πρωτοτυπία στην καλλιτεχνική έκφραση. Αυτό αληθεύει κυρίως για την Κρήτη, της οποίας η τέχνη παρουσιάζει πάντα μια χαρακτηριστική ανεξαρτησία. Ένα πολύ σημαντικό κέντρο παραγωγής είναι η Ρόδος, της οποίας η ακμή την εποχή αυτή ήταν τόσο, ώστε ορισμένοι ιστορικοί έχουν διατυπώσει την υπόθεση πως οι χεττιτικές πηγές όταν αναφέρονται στο βασίλειο των Αχιγιάβα, υπονοούν ίσως το νησί αυτό. Άλλα σημαντικά εργαστήρια υπήρχαν στη Μίλητο.

Το σχήμα το οποίο κυρίως επικρατεί την εποχή αυτή είναι ο ψευδόστομος αμφορέας, το κατεξοχήν μυκηναϊκό αγγείο. Το σχήμα αυτό ήταν ήδη γνωστό στην Κρήτη από τον 16ο, αλλά γίνεται αγαπητό στον ελλαδικό χώρο από τον 14ο αι. π.Χ. Συνηθίζονταν επίσης τα αλάβαστρα, οι πιθαμοφορείς, καθώς και οι κύλικες με υψηλό πόδι που κατάγονται από τον εφυραϊκό τύπο.

Η ποιότητα των αγγείων είναι εξαιρετική. Είναι φανερό ότι πρόκειται για έργα επαγγελματιών που εργάζονται για συστηματικές εξαγωγές. Ο πηλός είναι καθαρός, απαλλαγμένος από εγκλείσματα. Τα σχήματα είναι μεστά και ισορροπημένα, με σωστές αναλογίες. Η όπτηση έχει τελειοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό, οι κλίβανοι λειτουργούν με πολύ δυνατή φωτιά κι έτσι επιτυγχάνονται σχήματα δύσκολα που προϋποθέτουν δεξιότητες, όπως οι κύλικες με υψηλό πόδι.

Τα αγγεία της ΥΕ ΙΙΙ Α και ΥΕ ΙΙΙ Β περιόδου ανήκουν κυρίως σε δύο ρυθμούς: τον *διακοσμητικό* και τον *ε*

ικονιστικό

. Ξεχωριστή κατηγορία αποτελούν τα

επικασσιτερωμένα

αγγεία, που έχουν εσωτερική και εξωτερική επικάλυψη από φύλλα κασσιτέρου για να μοιάζουν με μεταλλικά.

Τα θέματα του *διακοσμητικού ρυθμού* προέρχονται από τους μινωικούς ρυθμούς της χλωρίδας (διάφορα λουλούδια και φυτικά θέματα) και τον θαλάσσιο ρυθμό (χταπόδια και θαλασσινά). Είναι απλοποιημένοι τύποι των θεμάτων που συνηθίζονταν τον 15ο αι. π.Χ. και βαθμιαία τείνουν προς την τυποποίηση και τη συμβατικότητα ώσπου καταλήγουν να έχουν μικρή μόνο ομοιότητα με τα αρχικά. Εκτός από τα φυτικά και θαλάσσια θέματα, στη διακόσμηση των αγγείων περιλαμβάνονται και διάφορα σχέδια, δικτυωτά, φολιδωτά, καθώς και σπείρες.

Στην ΥΕ ΙΙΙ Β περίοδο επικρατεί ένας τύπος διακόσμησης με οριζόντιες γραμμές σε σε ζώνες που καλύπτουν μεγάλο μέρος του αγγείου, ενώ το διακοσμητικό θέμα περιορίζεται μόνο σε μία ζώνη ή σε μία μετόπη. Με τον τρόπο αυτό η επιφάνεια του αγγείου οργανώνεται ορθολογιστικά και τα σχέδια δεν είναι πια ελεύθερα. Η διακόσμηση σε ζώνες είναι εύκολη και προσφέρεται για γρήγορη εκτέλεση, πράγμα υπολογίσιμο στη μαζική παραγωγή. Από τη γενική γραμμή ξεφεύγουν τα αγγεία που συνεχίζουν τον διακοσμητικό τύπο των εφυραϊκών, αυτά που έχουν εικονιστική διακόσμηση, και όσα φέρουν διακόσμηση με μετόπες.

Είναι αξιοσημείωτο ότι στη ΥΕ ΙΙΙ Β περίοδο την τεχνική εξέλιξης της κεραμικής δεν ακολουθεί και ανανέωση στο διακοσμητικό θεματολόγιο, αντίθετα μάλιστα παρατηρείται μια έλλειψη ιδεών. Οι μυκηναίοι αγγειογράφοι για πολλά χρόνια οδηγήθηκαν από τη μινωική έμπνευση, οι ίδιοι όμως δεν έφεραν καινούργιες πρωτότυπες ιδέες στη διακοσμητική σύνθεση. Αντιγράφοντας και μεταπλάθοντας συνεχώς τα μινωικά θέματα έφτασαν σ' ένα σημείο όπου δεν υπήρχε πια δυνατότητα ανανέωσης γιατί και η ίδια η μινωική τέχνη είχε φτάσει στη δύση της. Η υψηλή όμως ποιότητα των αγγείων και η ευαισθησία στη διακόσμηση που χαρακτηρίζει ορισμένα εργαστήρια, δίνουν κομψότητα και χαρακτήρα στην κεραμική της ΥΕ ΙΙΙ Β περιόδου.

Ο *εικονιστικός ρυθμός* εισάγει καινούργια εικονογραφικά στοιχεία. Εμφανίζεται γύρω στα 1400 π.Χ., σε μια εποχή ευημερίας, και αντιπροσωπεύεται με μεγάλα αγγεία που κοσμούνται με παραστάσεις. Το σχήμα το οποίο προτιμάται στον εικονιστικό ρυθμό είναι ο κρατήρας γιατί προσφέρει μεγάλη επιφάνεια κατάλληλη για διακόσμηση. Σπανιότερα απαντάται ο κάλαθος και το κωνικό ρυτό. Τα θέματα αποτελούνται κυρίως από σκηνές με άρματα που τις χαρακτηρίζει η επισημότητα. Εικονίζονται συνήθως δύο ή και περισσότερες μορφές σε άρμα, ενώ το τοπίο δηλώνεται με φυτικά σχέδια, κύματα, πουλιά ή και ψάρια. Μερικές φορές εικονίζονται και άλλες μορφές παραπληρωματικές, στρατιώτες ή ακόλουθοι. Ο αγγειογράφος φαίνεται ότι εμπνέεται από τοιχογραφίες, χωρίς όμως να τις αντιγράφει. Σε σύγκριση μ' αυτές η διακόσμηση του εικονιστικού ρυθμού παρουσιάζει μια τάση προς απλούστευση και αφαίρεση, όπου προέχουν η συμμετρία και η άμεση εντύπωση, περισσότερο από την ακριβή περιγραφή. Όλες οι μορφές αποδίδονται με συμβατικό τρόπο και τις χαρακτηρίζει ακαμψία και προχωρημένη σχηματοποίηση. Δίνεται έμφαση σε ορισμένα σημεία του προσώπου ή του σώματος που ελκύουν την προσοχή, όπως στο μάτι, που τονίζει το πρόσωπο, ή στους γλουτούς και τους μηρούς, που διακρίνουν το αθλητικό σώμα. Οι παραστάσεις παρουσιάζουν αφηγηματικό ενδιαφέρον και ο αγγειογράφος τις χειρίζεται με κάποια χιουμοριστική διάθεση. Οι διάφορες μορφές φορούν συνήθως ιερατικά ενδύματα και μοιάζουν μεταξύ τους, φαίνεται σαν να ανήκουν στην ίδια κοινωνική τάξη ευπόρων ή και ευγενών και αναγνωρίζονται αμέσως.

Οι παλαιότεροι κρατήρες του εικονιστικού ρυθμού έχουν βρεθεί στην Κύπρο, γι' αυτό και για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα τα αγγεία αυτά εθεωρούντο κυπριακά. Η χημική όμως ανάλυση του πηλού απέδειξε την αργολική προέλευση των περισσοτέρων. Σχετικά πρόσφατα εξάλλου ανακαλύφθηκε στο Μπερμπάτι εργαστήριο παραγωγής αγγείων αυτού του τύπου. Είναι πιθανό ότι τα πελοποννησιακά εργαστήρια κατασκεύαζαν τέτοιους κρατήρες και τους διοχέτευαν αρχικά στην κυπριακή αγορά, όπου η τεχνοτροπία αυτή γνώριζε επιτυχία. Είναι επίσης πιθανό ότι περιοδεύοντες μυκηναίοι κεραμοπλάστες κατασκεύαζαν επί τόπου -στην Κύπρο- τα αγγεία, αλλά με πηλό που είχαν φέρει μαζί τους. Η τυποποίηση των θεμάτων και των μορφών που χαρακτηρίζει τους περισσότερους κυπριακούς κρατήρες, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι περισσότεροι έχουν βρεθεί σε τάφους, υποδηλώνει ότι ανταποκρίνονται σε μια συγκεκριμένη χρήση. Πράγματι οι παραστάσεις των αγγείων αυτών σηματοδοτούν τον νεκρικό κύκλο -άρμα, άλογο, ψάρι, πουλί, τελετουργικό ένδυμα- και αποτελούν εξαιρετικά ενδιαφέροντα τεκμήρια, όχι μόνο για τις τελετές που συνοδεύουν την ταφή και τα ταφικά έθιμα, αλλά και για τον τρόπο ζωής της μυκηναϊκής κοινωνίας, στενά συνυφασμένο με τις στρατιωτικές ενασχολήσεις και τις αξίες που πηγάζουν από αυτές.

Η όλη διάταξη των σκηνών που εικονίζονται θυμίζει πολύ τις σκηνές πρόθεσης και εκφοράς του νεκρού που κοσμούν τους κρατήρες της Γεωμετρικής εποχής. Το θέμα του άρματος συνδέεται με τη νεκρική πομπή ή με τα αθλητικά αγωνίσματα που οργανώνονταν προς τιμή του νεκρού. Εδώ πρόκειται μάλλον για την πρώτη περίπτωση και ίσως η κύρια μορφή που εικονίζεται πάνω στο άρμα να είναι ο νεκρός, με τη συνοδεία του ιπποκόμου του και άλλων

στρατιωτών.

Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα αγγεία του εικονιστικού ρυθμού είναι ο επονομαζόμενος "κρατήρας του Διός" από την Έγκωμη της Κύπρου. Εικονίζεται σ' αυτόν μια επίσημη ανδρική μορφή που φορά ιερατικό χιτώνα και ζυγίζει τάλαντα χαλκού. Η μορφή στέκεται εμπρός σ' ένα άρμα με δύο επιβάτες, ενώ μια άλλη μορφή, πιθανώς γυμνή, βρίσκεται κάτω από το άρμα και φαίνεται να μεταφέρει στον ώμο ένα τάλαντο. Διάφορα παραπληρωματικά στοιχεία μεταξύ των οποίων δύο χταπόδια κι ένας ταύρος, γεμίζουν το έδαφος.

Έχει διατυπωθεί η θεωρία ότι η κεντρική μορφή είναι ίσως ο Ζεύς που κρατά τη "ζυγαριά της μοίρας". Είναι γνωστό από μεταγενέστερα χρόνια ότι η ζυγαριά ανήκει στον Δία και τον αγγελιοφόρο του, τον Ερμή. Στην περίπτωση αυτή, η ζυγαριά είναι σύμβολο του θανάτου με την έννοια του πεπρωμένου που κανείς δεν μπορεί ν' αποφύγει.

Δεν γνωρίζουμε αν στον κρατήρα της Έγκωμης εικονίζεται πράγματι ο Ζευς. Οπωσδήποτε όμως η σκηνή έχει θρησκευτικό χαρακτήρα, όπως υποδηλώνουν τα εικονιζόμενα τάλαντα. Στις θρησκευτικές πεποιθήσεις πολλών λαών το μέταλλο έχει ιερό χαρακτήρα και συνδέεται στενά με τη θεότητα. Τούτο αληθεύει όχι μόνο για τους Μυκηναίους αλλά και για τους Χετταίους, τους Βαβυλώνιους και άλλους. Συγκεκριμένα στην Κύπρο, κατεχοχήν χαλκοπαραγωγό χώρα, η Μεγάλη Θεά της Γονιμότητας, αλλά και ο Θεός πάρεδρός της, εθεωρούντο προστάτες των μεταλλείων, έχουν δε διασωθεί χάλκινα ειδώλια της Ύστερης Χαλκοκρατίας που εικονίζουν τις θεότητες αυτές να στέκονται επάνω σε βάσεις που έχουν το σχήμα ταλάντου χαλκού.

Η ανθρώπινη μορφή εμφανίζεται και σε άλλες περιπτώσεις εκτός από τις σκηνές με τα άρματα: υπάρχουν παραδείγματα όπου εικονίζεται ένας παίκτης λύρας, μια γυναικεία μορφή, πιθανόν θεϊκή, καθισμένη σε τριποδικό θρόνο, που υποδέχεται στρατιώτες οπλισμένους, ενώ αλλού εικονίζονται γυναίκες μέσα σ' ένα αρχιτεκτόνημα που παρακολουθούν ίσως κάποια νεκρική τελετή, θέμα γνωστό και από τις λάρνακες.

Σε ορισμένους κρατήρες εικονίζονται σφίγγες ή γρύπες, άλλοτε σε αντιθετική διάταξη και άλλοτε σέρνουν άρμα, υποδηλώνοντας έτσι ότι οδηγούν τον νεκρό στον άλλο κόσμο. Είναι γνωστή η σχέση των μυθικών αυτών όντων με τον νεκρικό κύκλο. Τέλος υπάρχουν κρατήρες που κοσμούνται με παράσταση βωμού που φέρει κέρατα καθοσιώσεως, θέμα που τονίζει εξαιρετικά τη σχέση των αγγείων αυτών με θρησκευτικές τελετουργίες.

Από τα τέλη όμως του 14ου αι. π.Χ. τα αγγεία του εικονιστικού ρυθμού κατασκευάζονται όχι μόνο για το εξωτερικό αλλά και για την εγχώρια αγορά. Υπάρχουν παραδείγματα των οποίων η διακόσμηση δηλώνει ότι προορίζονται για τάφους, αλλά τα περισσότερα έχουν βρεθεί σε οικισμούς και δεν έχουν κανένα ιδιαίτερο νεκρώσιμο χαρακτηριστικό. Στα αγγεία που προέρχονται από την ηπειρωτική Ελλάδα εικονίζονται επίσης σκηνές με άρματα, που έχουν όμως μάλλον στρατιωτικό παρά τελετουργικό χαρακτήρα, αλλά εισάγονται και νέα θέματα, όπως σκηνές κυνηγίου και μάχης. Γενικότερα παρατηρείται τάση για πειραματισμό και ανανέωση, ποικιλία στην παραπληρωματική διακόσμηση και ζωηρότητα στην απόδοση.

Η εξατομικευμένη τεχνοτροπία που χαρακτηρίζει τις παραστάσεις των κρατήρων του εικονιστικού ρυθμού κίνησε το ενδιαφέρον των ειδικών και μετά από πρόσφατες μελέτες κατέστη δυνατόν να προσδιοριστούν συγκεκριμένοι ζωγράφοι και εργαστήρια παραγωγής.

Προς το τέλος της περιόδου, γύρω στο 1200 π.Χ., η τεχνοτροπία των εικονιστικών παραστάσεων αποξηραίνεται εντελώς, οι μορφές γίνονται κάτισχνες. Σ' έναν κρατήρα από την Κόρινθο το άρμα αποδίδεται με συντομογραφικό τρόπο και ο ηνίοχος φαίνεται σαν να στέκεται στα καπούλια του αλόγου, τα σώματα των δύο αλόγων παρουσιάζουν αφύσικη επιμήκυνση, σχεδιάζονται βιαστικά, τόσο που φαίνεται ένα μόνο σώμα, ενώ διακρίνονται οκτώ πόδια και δύο κεφάλια. Το σχέδιο μοιάζει κάπως παιδικό και αφελές, αβασάνιστο, "κατ' οικονομίαν", δημιουργώντας την εντύπωση της βιαστικής εκτέλεσης, χωρίς όμως να χάνει τη ζωντάνια του.

Μία άλλη κατηγορία αγγείων του εικονιστικού ρυθμού, που είχε ήδη εμφανιστεί τον 14ο αι., γίνεται αγαπητή τον 13ο. Η διακόσμησή τους είναι εμπνευσμένη επίσης από τοιχογραφίες, αλλά κυρίως από κεντήματα και υφαντά. Εικονίζονται μυθικά ή πραγματικά ζώα σε πομπή ή σε εραλδική τοποθέτηση. Τα σώματα των ζώων είναι ζωγραφισμένα με περίγραμμα το εσωτερικό του οποίου διαιρείται σε τμήματα γεμισμένα με διάφορα διακοσμητικά θέματα. Συνήθως τα σχέδια είναι σκούρα σε ανοιχτό βάθος, υπάρχει όμως και η παραλλαγή της λευκής διακόσμησης σε σκούρο έδαφος. Στα αγγεία του ρυθμού αυτού η τεχνοτροπία είναι επίσης εξατομικευμένη και έχει καταστεί δυνατόν να αναγνωρισθούν συγκεκριμένοι ζωγράφοι.

Ο εικονιστικός ρυθμός θα συνεχισθεί και στην επόμενη ΥΕ ΙΙΙ Γ περίοδο καλύπτοντας έτσι με αδιάσπαστη συνέχεια ένα μεγάλο χρονικό διάστημα (1400-1150 π.Χ.) αποτελεί ένα μοναδικό εικονογραφικό σύνολο, έναν πραγματικό κώδικα της μυκηναϊκής αγγειογραφίας πολύτιμο για την κατανόηση της τέχνης αυτής αλλά και της εποχής την οποία εκπροσωπεί.

Μέσα στα πλαίσια της μυκηναϊκής "Κοινής", ορισμένες περιοχές διατηρούν πάντα τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους, και τούτο αληθεύει προπαντός για την Κρήτη, όπου η μινωική παράδοση έχει σφραγίσει ολόκληρη την καλλιτεχνική έκφραση. Παρατηρούμε ότι κατά τον 14ο και 13ο αι. η κρητική κεραμική ακολουθεί τα μυκηναϊκά πρότυπα, σε σχέση όμως μ' αυτά η τεχνοτροπία της παρουσιάζει έμπνευση και πρωτοτυπία. Η οργάνωση της διακοσμητικής επιφάνειας των αγγείων σε ζώνες δεν έγινε ποτέ πολύ αγαπητή στην Κρήτη. Το κρητικό πνεύμα, του οποίου το κύριο χαρακτηριστικό είναι η φαντασία, πειθαρχεί λιγότερο σε κανόνες και διατηρεί πάντα ζωντανή την αγάπη για τα φυσιοκρατικά θέματα.

Η κρητική κεραμική της περιόδου αυτής χαρακτηρίζεται από ένα κύριο εικονιστικό θέμα, μεγάλα ψάρια ή πουλιά, ενώ ολόκληρη η επιφάνεια του αγγείου καλύπτεται με πλούσια διακοσμητικά σχέδια.

Στο τέλος του 13ου αι. καταστράφηκαν τα μυκηναϊκά ανάκτορα και ακολούθησε μια παραγμένη εποχή μετακινήσεων και επιδρομών. Πολλοί κάτοικοι εγκατέλειψαν τότε το εσωτερικό της ηπειρωτικής Ελλάδας και ζήτησαν καταφύγιο στα παράλια ή στα νησιά, κυρίως στις Κυκλάδες, την Κρήτη και την Κύπρο. Στις θέσεις που κατοικήθηκαν πυκνότερα την εποχή αυτή, αναπτύχθηκαν εργαστήρια κεραμικής που γνώρισαν μεγάλη άνθηση, εξάλλου σε ορισμένες ηπειρωτικές περιοχές τα εργαστήρια κεραμικής συνέχισαν την παραγωγή τους, αλλά υπό νέες συνθήκες.

Τα χρόνια αυτά της αναταραχής συνοδεύονται κατά κάποιο περίεργο τρόπο με μια αναγέννηση στην τέχνη της κεραμικής. Στα επαρχιακά εργαστήρια δημιουργήθηκαν ρυθμοί με εξατομικευμένη τεχνοτροπία και τούτο είναι φυσικό γιατί όταν τα ανάκτορα ρύθμιζαν την παραγωγή, επέβαλλαν στα διάφορα προϊόντα μια χαρακτηριστική ομοιομορφία. Όταν όμως τα ανάκτορα καταστράφηκαν, η ομοιομορφία ράγισε, με αποτέλεσμα να έρθουν στην επιφάνεια οι τοπικές διαφορές και να ξεχωρίσουν εντονότερα τα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής. Δημιουργείται η εντύπωση ότι η νέα κατάσταση, η διάσπαση δηλαδή της συγκεντρωτικής παραγωγής αγγείων, επέδρασε καταλυτικά στους τεχνίτες κι έδωσε νέα ώθηση στην καλλιτεχνική δημιουργία φέρνοντας μια αναγέννηση στην τέχνη της κεραμικής. Παρ' όλες όμως τις τοπικές διαφοροποιήσεις η ενότητα της καλλιτεχνικής έκφρασης διατηρήθηκε και οι εξαγωγές συνεχίσθηκαν. Μυκηναϊκά αγγεία του τέλους του 13ου αι. π.Χ. βρέθηκαν σε όλα τα ανατολικά παράλια της Μ. Ασίας, της Συρίας και της Παλαιστίνης και μαρτυρούν ότι ο μυκηναϊκός κόσμος δεν είναι απομονωμένος, αλλά είναι παρών στις περιοχές όπου έλαβαν χώρα σημαντικά γεγονότα και μεγάλες αναταραχές στο τέλος της εποχής του Χαλκού.

Ένας άλλος λόγος ο οποίος συνετέλεσε στην ανάπτυξη της κεραμικής στα τέλη του 13ου

αι. π.Χ., είναι η παρακμή που γνωρίζει η πολυτελής μικροτεχνία Στην "ανακτορική εποχή", όταν τα μυκηναϊκά κέντρα ζούσαν σε ασφάλεια και γνώριζαν ευμάρεια, ο μέσος άνθρωπος είχε τη δυνατότητα να αγοράσει μικρά πολύτιμα αντικείμενα, γι' αυτό και είχε αναπτυχθεί η μαζική παραγωγή των κοσμημάτων. Από τα ταφικά ευρήματα φαίνεται καθαρά η προτίμηση για τα πολύτιμα κτερίσματα, ενώ τα αγγεία έμπαιναν σε δεύτερη μοίρα. Όταν τα σημαντικά κέντρα καταστράφηκαν και η πολυτελής μικροτεχνία εξαφανίσθηκε, έμεινε πάλι μόνη η κεραμική για να διαφοροποιήσει με την ποιότητά της την απλή από την πολυτελέστερη προσφορά. Για τον λόγο αυτόν εμφανίζονται στους τάφους αγγεία που παρουσιάζουν αξιόλογη ποιότητα.

Τα σχήματα που επικρατούν την περίοδο αυτή είναι οι ψευδόστομοι αμφορείς και οι σκύφοι. Συνηθίζονται όμως και οι κρατήρες, οι κύλικες, τα μόνωτα κύπελλα, οι αμφορίσκοι και οι πρόχοι. Ποικιλία και πολυμορφία χαρακτηρίζει τους ρυθμούς του 12ου αι., κατά τη διάρκεια του οποίου συνεχίζεται ο εικονιστικός ρυθμός, ενώ αναπτύσσονται και δύο νέοι, ο *πυκνός ρυθμός* και ο *ρυθμός της "Σιταποθήκης"*.

Ο *πυκνός ρυθμός* αναπτύσσεται στις Μυκήνες και κατάγεται από την κρητική κεραμική του 13ου αι. π.Χ. Ολόκληρη η επιφάνεια του αγγείου, τη μία μόνο ζώνη, γεμίζουν με πυκνά σχέδια, γεωμετρικά σχήματα απλά ή σύνθετα, διάφορες γραμμές, σπείρες, τρίγωνα, ή άλλα σχέδια που προέρχονται από σχηματοποιημένα άνθη και ζωγραφίζονται με περίεργο τρόπο, με πολλές γραμμοσκιάσεις και λεπτομέρειες, αγγίζοντας την υπερβολή. Στον πυκνό ρυθμό συνηθίζεται επίσης η διακόσμηση με σχηματοποιημένες μορφές πουλιών σε συνθέσεις ισορροπημένες, συχνά συμμετρικές, που δημιουργούν ευχάριστη εντύπωση, θυμίζοντας ένα πολυποίκιλο υφαντό ή κεντητό ύφασμα.

Στις Κυκλάδες επικρατεί μια παραλλαγή του πυκνού ρυθμού που ονομάζεται *ρυθμός του πολύποδος*. Ο ρυθμός αυτός που είναι εμπνευσμένος από τη μινωική κεραμική χαρακτηρίζεται από σχηματοποιημένα θαλασσινά θέματα, κυρίως χταπόδια, που αποτελούν και το κεντρικό θέμα. Μικρά πουλιά, ψάρια και αφηρημένα σχέδια χρησιμοποιούνται ως παραπληρωματικά μοτίβα. Εκτός από τις Κυκλάδες, ο ρυθμός αυτός διαδόθηκε στα Δωδεκάνησα -στην Κω, τη Ρόδο- και στην ανατολική Αττική -στην Περαιτή. Στις περιοχές αυτές είχαν καταφύγει πολλοί πρόσφυγες με εξελιγμένο γούστο από τα ανακτορικά κέντρα και είναι φυσικό να επιζητούσαν μια πολυτέλεια που να τους θυμίζει την πατρίδα τους.

Κεραμική

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator

Κυριακή, 02 Νοέμβριος 2008 11:33 - Τελευταία Ενημέρωση Κυριακή, 02 Νοέμβριος 2008 11:44

